

хореографічних відділень мистецьких вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2009. 164 с.

16. Стасько Б., Марусик Н. Роман Гарасимчук та його автентичні «Танці гуцульські»: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ПНУ імені В. Стефаника. 2010. 284 с.

17. Станішевський Ю. П. П. Вірський. Київ, Музична Україна. 1962. 124 с.

18. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки: затв. указом Президента України від 13.10.2015 № 580/201549. База даних «Законодавство України»; Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2015> (Переглянуто 20 жовтня, 2024).

REFERENCES

1. Baloh, K. F. (1988). *Moi rosy i zori* [My dewes and stars] / lit. zapys V.A. Kachkana. Uzhhorod: Karpaty, 59 s. [in Ukrainian]

2. Bihus, O. (2010). *Suchasna festyvalna narodna tvorichist u Prykarpattii* [Modern festival folk art in Prykarpattia]. *Aktualni pytannia kulturolohii: alm. nauk. t-va «Afina» kaf. kulturolohii u 2-kh t. Rivne : RDHU., № 10. T. 2. S. 173-177.* [in Ukrainian]

3. Bihus, O. (2010). *Suchasnyi stan narodno-stsenichnoho khoreorafichnoho mystetstva Prykarpattia* [The current state of the folk and stage choreographic art of Prykarpattia]. *Ukrainska kultura KhKhI stolittia: stan, problemy, tendentsii: materialy vseukr. nauk.-teoretych. konf. Kyiv : KNUKiM. S. 94-96.* [in Ukrainian]

4. Blahova, T. (2014). *Rozvytok ukrainskoho narodno-stsenichnoho tantsiu v diialnosti profesiinykh vokalnokhoreorafichnykh kolektyviv XX stolittia* [The development of Ukrainian folk stage dance in the activities of professional vocal and choreographic groups of the 20th century]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Mystetstvo. № 14. S. 125-130.* [in Ukrainian]

5. Hodovskiy, V. M., Markevych, L. A. (2003). *Narodne tantsiuvalne mystetstvo Ukrainy* [Folk dance art of Ukraine]. *Chastyina, 1, 32 s.* [in Ukrainian]

6. Holdrych, O. (2006). *Khoreografia* [Choreography]. *Posibnyk z osnov khoreorafichnoho mystetstva ta kompozytsii tantsiu. Lviv: SPOLOM, 172 s.* [in Ukrainian]

7. Humeniuk, A. (1962). *Narodne khoreorafichne mystetstvo Ukrainy* [Folk choreographic art of Ukraine]. *Kyiv: Akademiia nauk Ukrainkoi RSR, 360 s.* [in Ukrainian]

8. Demkiv, D. (2001). *Yaroslav Chuperchuk: fenomen hutsulskoi khoreorafii: Narys, spohady, fotomaterialy* [Yaroslav Chuperchuk: the phenomenon of Hutsul choreography: Essay, memories, photo materials] / *Vstup. st. R. Kyrchiva. Kolomyia: Vik, 168 s.* [in Ukrainian]

9. *Dopysuvach Vikipediia, «Kulturna spadshchyna» [cultural heritage] Ukrainska Vikipediia.* URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki> (Perehliano 20 zhovtnia, 2024). [in Ukrainian]

10. Kutsenko, S. (2019). *Khoreorafichnyi folklor Ukrainy yak zasib vidrodzhennia natsionalnoi kultury suspilstva* [Choreographic folklore of Ukraine as a means of

reviving the national culture of society]. *Narodoznavchi zoshyty. № 4 (148), S. 861-866.* [in Ukrainian]

11. Marushchak, V., Marko Yu. (2005). *Uspadkuvannia lokalnykh tradytii khoreorafichnoho folkloru Pivnichnoi Bukovyny: metodychni rekomendatsii* [Inheritance of local traditions of choreographic folklore of Northern Bukovyna: methodical recommendations]. *Chernivtsi, 81s.* [in Ukrainian]

12. Ostrovska, K.V. (2010). *Ukrainskyi narodno-stsenichnyi tanets u systemi profesiinoi osvity* [Ukrainian folk stage dance in the professional education system]. *Kultura Ukrainy. № 30, S. 187-194.* [in Ukrainian]

13. Povalii, T.L. (2015). *Teoriia ta metodyka vykladannia ukrainskoho narodnoho tantsiu: navch* [Theory and methodology of teaching Ukrainian folk dance: teaching]. *Posibnyk dlia studentiv fakul'tetiv mystetstv ped. universytetiv: Sumskyi derzhavnyi ped. univ. im. O. Makarenka. Sumy: SPDFO Povalii K.V., 250 s.* [in Ukrainian]

14. Pomorianskyi, M. A., Murakhovskiy, Ya. P., Suliatskyi, T. V., Pupchenko, M. H. (2007). *Bukovynskiy tanets* [Bukovyna dance]. *Chernivtsi: Bukrek, 232 s.* [in Ukrainian]

15. Stasko, B., Marusyk, N. (2009). *Myttsi narodnoi khoreorafii Prykarpattia: posibnyk dlia studentiv khoreorafichnykh viddilen mystetskykh vyshchyykh navchalnykh zakladiv* [Artists of folk choreography of Prykarpattia: a guide for students of choreographic departments of art higher education institutions.]. *Ivano-Frankivsk: Vydavnycho-dyzainerskyi viddil TsIT, 164 s.* [in Ukrainian]

16. Stasko, B., Marusyk, N. (2010). *Roman Harasymchuk ta yoho avtentychni «Tantsi hutsulski»* [Roman Garasymchuk and his authentic «Hutsul Dances»]: *navchalno-metodychnyi posibnyk. Ivano-Frankivsk: PNU imeni V. Stefanyka. 284 s.* [in Ukrainian]

17. Stanishevskiy Yu. (1962). *P.P. Virskyi* [P.P. Virsky]. *Kyiv, Muzychna Ukraina. 124 s.* [in Ukrainian]

18. *Stratehiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi na 2016-2020 roky* [Strategy of national-patriotic education of children and youth for 2016-2020]: *zativ. ukazom Prezydenta Ukrainy vid 13.10.2015 № 580/201549. Baza danykh «Zakonodavstvo Ukrainy»; Verkhovna Rada Ukrainy. http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2015* (Perehliano 20 zhovtnia, 2024).

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ФЕДОТОВА Яна Петрівна – викладач сучасного бального танцю, балетмейстер, вчитель хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Наукові інтереси: роль хореографії в культурній спадщині України.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

FEDOTOVA Yana Petrivna - teacher of modern ballroom dance, ballet master, choreography teacher Kharkiv National Pedagogical University named after H.S. Skovoroda.

Scientific interests: the role of choreography in the cultural heritage of Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 28.09.2024 р.

УДК 378.011.3-051:78

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-288-293

ЦАРЕНКО Владислав Андрійович –

аспірант кафедри педагогіки та спеціальної освіти, Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6868-1808>

e-mail: moto.skripach96@gmail.com

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуто питання застосування наукових підходів, зокрема, культурологічного та інтерпретаційного до формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва. Здійснено огляд наукових праць з проблеми дослідження, узагальнено підходи науковців до феномену «художній світогляд».

Уточнено поняття «художній світогляд майбутнього викладача музичного мистецтва», який формується у процесі спілкування з мистецькими творами, передбачає розвиненість художнього сприйняття, здатність до інтерпретації художньо-образного змісту твору, його розуміння-пізнання, відтворення у власному виконанні.

У статті розкрито зміст виокремлених наукових підходів. Зазначено, що формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва важливо здійснювати на засадах культурологічного та інтерпретаційного підходів. Підкреслено, що у професійній підготовці майбутнього викладача музичного мистецтва культурологічний підхід є основоположним, складає її зміст і сутність, характеризує систему цінностей майбутнього викладача музичного мистецтва, визначає його світоглядні позиції, переконання, погляди, судження, ідеали, художній смак, емоційно-ціннісне ставлення до світу, навколишньої дійсності, життєдіяльності, самого себе.

Інтерпретаційний підхід спрямовується на розкриття художньої картини світу, виявлення творчого кредо композитора, передбачає застосування системи знань, художньо-інтерпретаційних умінь, здатності осягати інтонаційний сенс твору, вступати в художній діалог з автором, співтворчість, що призводить до глибокого особистісного осягнення художньо-образного змісту твору.

Подальшого вивчення потребує питання застосування ефективної методики формування ціннісно-мотиваційного, емоційно-когнітивного, творчо-діяльнісного компонентів художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва.

Ключові слова: світогляд, художній світогляд, музичне мистецтво, наукові підходи, майбутній викладач музичного мистецтва.

TSARENKO Vladyslav Andriyovych –

graduate student of the Department of Pedagogy and Special Education of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6868-1808>

e-mail: moto.skripach96@gmail.com

SCIENTIFIC APPROACHES TO FORMING THE ARTISTIC WORLDVIEW OF THE FUTURE MUSIC TEACHER

The article examines the application of scientific approaches, in particular, cultural and interpretive approaches to the formation of the artistic worldview of the future music teacher. A review of scientific works on the research problem was carried out, the approaches of scientists to the phenomenon of «artistic worldview» were summarized.

The concept of "artistic worldview of the future teacher of musical art", which is formed in the process of communicating with works of art, is clarified, it involves the development of artistic perception, the ability to interpret the artistic and figurative content of the work, its understanding-cognition, reproduction in one's own performance.

The content of selected scientific approaches is revealed in the article. It is noted that the formation of the artistic worldview of the future music teacher is important to be carried out on the basis of cultural and interpretive approaches. It is emphasized that in the professional training of a future teacher of musical art, the cultural approach is fundamental, constitutes its content and essence, characterizes the value system of the future teacher of musical art, determines his worldview positions, beliefs, views, judgments, ideals, artistic taste, emotional and value attitude towards the world, the surrounding reality, life activities, oneself.

The interpretive approach is aimed at revealing the artistic picture of the world, revealing the creative creed of the composer, involves the application of a system of knowledge, artistic and interpretive skills, the ability to understand the intonation meaning of the work, enter into an artistic dialogue with the author, co-creation, which leads to a deep personal understanding of the artistic and figurative content of the work.

Prospects for further study of the formation of the artistic worldview of the future teacher of musical art, the use of effective methods, interactive forms and methods aimed at the formation of value-motivational, emotional-cognitive, creative-activity components of the artistic worldview of the future teacher of musical art are outlined.

Key words: worldview, artistic worldview, musical art, scientific approaches, future teacher of musical art.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап глобалізації, процес інтеграції України у світовий економічний, освітньо-культурний простори, прискорений темпоритм науково-технічного прогресу, активізація крос-культурних процесів, перетворення в усіх сферах життя нашої країни та її сучасні реалії вимагають підготовку конкурентоспроможного, високо професійного, духовно розвиненого, компетентного фахівця, здатного до самопізнання, усвідомлення, розуміння навколишнього світу, його сучасних реалій, осмислення свого «Я», своєї життєдіяльності. внутрішнього світу Іншого. З огляду на це, актуалізується проблема формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва як основне підґрунтя їх професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Українська педагогічна наука приділяє значну й особливу увагу проблемі формування світогляду, яка знайшла своє відображення у наукових працях відомих педагогів, психологів, мистецтвознавців, зокрема, В. Андрущенко, І. Беха, І. Зязюна, В. Лугового, Г. Костюка, В. Кременя, Н. Ничкало, Л. Хомич, О. Шевнюк та ін.).

Учені розуміють світогляд як специфічну форму свідомості, систему принципів, поглядів, цінностей, ідеалів, переконань, котрі визначають ставлення особистості до навколишньої дійсності, цілісне розуміння світу, пізнання свого «Я»; результат творчого осягнення особистістю світу, перетворення елементів знань, відчуттів, сприймань об'єктів навколишнього світу у власні особистісні надбання [1].

У науковому доробку сучасних українських учених, педагогів-музикантів багатоаспектна і складна світоглядна проблематика розглядається в контексті розвитку духовно-творчого потенціалу особистості (Л. Масол, О. Олексюк, В. Орлов, О. Єременко, О. Отич, Г. Падалка, Л. Паньків, О. Рудницька, О. Шевнюк, О. Щолокова та ін.); формування художньо-естетичної позиції майбутнього вчителя (А. Козир, О. Ляшенко, О. Реброва, С. Соломаха, О. Хижна, О. Щербініна та ін.); формування художньої культури особистості (Н. Миропольська, Г. Шевченко, О. Щолокова та ін.); формування музично-виконавської культури, авторської спроможності засобами інтеграції поліхудожніх знань (О. Бузова, Т. Стратан-Артишкова, О. Шевцова та ін.); формування художнього світогляду у процесі вивчення фахових дисциплін (музично-історичних, вокально-хорових, музично-інструментальних та ін.) (К. Васильковська, Н. Гунько, А. Душний та ін.). У наукових працях наголошується, що сформованість художнього світогляду забезпечує становлення індивідуально-неповторної, креативно-творчої особистості майбутнього фахівця.

Художній світогляд О. Халесєва визначає «як синтез епохально-історичного суспільного світогляду (світорозуміння), світогляду митця, художньої свідомості суспільства певної епохи, що характеризується сукупністю образно виражених у мистецтві ідей, відчужань; як художню концепцію світу та художню концепцію людини; як дійсність, що побачена, осмислена, емоційно пережита за допомогою мистецтва; як художня картина світу, що створена митцями і уявою, фантазією, художньо-образними асоціаціями тих, хто сприймає, читачів, слухачів, глядачів)» [9, с. 60]; як цілісну систему переконань, поглядів на світ, художній досвід, естетично-художній ідеал, емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього світу, буття, самої себе. Це і є, на думку автора, ставлення до світу у його цілісності цілісною людиною крізь призму творчості, загальнолюдських цінностей, краси та гуманізму» [9].

Питання формування світоглядної культури студентів в контексті фахової підготовки студентів розглядаються китайськими дослідниками (Ван Яюєці (2019), Лінь Янь (2021), Чжан Цзянань (2022); Дун Хао (2022), та ін.), у дисертаційних дослідженнях яких світогляд розуміється як індивідуально-особистісне утворення, що формується на ґрунтовній основі системи знань та інтересів, виявляється в потребі особистості в саморозвитку, самовдосконаленні.

Мета статті: розкрити зміст наукових підходів, зокрема, культурологічного та інтерпретаційного, до формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Упродовж всіх етапів історичного розвитку вчені-філософи, психологи, педагоги вказували на значущість мистецтва у формуванні духовного світу особистості, її морально-ціннісних орієнтирів, потреби самовираження, здатності відчувати, бачити, споглядати, розуміти навколишній світ, орієнтації на творчу спрямованість, активізації

мислення, почуттів і переживань, розвиток «високої людської духовності» [6, с. 29].

Формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва є важливим завданням мистецької освіти. Художній світогляд, як суттєва складова професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва, визначає зміст і спрямованість музично-педагогічної діяльності, передбачає здатність майбутнього фахівця розуміти сенс художньо-образного змісту твору, усвідомлювати свої художні переживання, емоції, почуття, думки, світобачення, спрямовувати мистецьку творчість на розвиток ціннісних орієнтирів учнів, їх світосприйняття, самовираження і самореалізацію.

Світоглядність, як найважливішу функцію мистецтва, його домінанту, з котрої випливають усі інші функції: вихована, соціально-організуюча, комунікативна, аксіологічна», визначає О. Рудницька. У навчальному посібнику «Педагогіка: загальна та мистецька» вчена підкреслює, що «мистецтво, як особливий вид людської діяльності, пронизує всі види світогляду, вказує на взаємозалежність художніх і релігійних світоглядних ідей у численних явищах духовного мистецтва, значення міфологічних образів для розвитку художньої творчості, відомих фактів евристичного впливу на людину образної асоціації, художньої метафори, що ставали трампліном для виникнення нової наукової ідеї [6, с. 59].

Аналіз наукових праць з педагогіки вищої школи, теорії і методики викладання музичних дисциплін у ВНЗ, дисертаційні дослідження з проблеми формування художнього світогляду особистості дало змогу уточнити поняття «художній світогляд майбутнього викладача музичного мистецтва», яке розуміється нами як складне, інтегроване індивідуально-особистісне утворення, що передбачає здатність майбутнього фахівця осягати, розуміти, розкривати образний зміст музичних творів у процесі їх сприйняття, музично-виконавської, художньо-педагогічної інтерпретації, володіти системою знань, інтересів, уподобань, художніх переконань, оригінальністю емоційно-асоціативного мислення, здатність до рефлексії і саморефлексії.

Специфічні ознаки світогляду виявляються в індивідуальних мистецьких пріоритетах, художніх смаках, потребі майбутнього фахівця у самовираженні, самовдосконаленні, саморозвитку; опосередковується досвідом художнього сприйняття-інтерпретації, здатністю до адекватної художньої оцінки, аналізу, самоаналізу, рефлексії, саморефлексії, авторської спроможності, передбачає володіння практичними вміннями та навичками художньо-діалогового спілкування у різних видах музично-педагогічної діяльності (інтерпретаційної, творчо-виконавської, сценічної, проектувальної), що уможливило ефективно й результативно здійснювати навчально-виховний процес, сприяти розвитку духовно-творчих якостей студентської та учнівської молоді [8].

Методологічною основою організації процесу формування художнього світогляду майбутніх викладачів музичного мистецтва є наукові підходи.

Л. Масол визначає «підхід» як «кут зору, з позиції якого розглядається об'єкт; як принцип або сукупність принципів, які визначають мету і зміст діяльності; як спосіб перетворення дійсності» [3, с. 238]. Л. Лимаренко зауважує, що категорія «підхід» є «вихідним положенням основної концепції з вирішення проблеми, що досліджується, а тому виконує методологічну функцію» [2, с. 126], має основне значення у процесі формування художнього світогляду майбутнього фахівця.

У монографії О. Отич «Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти, підкреслено, що педагогічні підходи «дозволяють не лише проаналізувати й описати досліджуваний процес, виявити певний аспект розуміння сутності досліджуваних освітніх явищ, але й передбачити можливі варіанти його розвитку, ідентифікувати феномени професійно-педагогічної освіти, використовуючи інформаційні модулі, що становлять змістове ядро й визначають наукові й освітні орієнтири її реалізації» [5, с. 180].

До основних педагогічних підходів відносимо комплекс педагогічних підходів: компетентнісний, аксіологічний, культурологічний, інтерпретаційний, діяльнісний, праксеологічний, особистісно орієнтований, які створюють наукову основу для обґрунтування авторської моделі формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва.

Важливого значення у формуванні художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва набуває *культурологічний підхід*. Поняття «культура» походить від лат. cultura – оброблення, вирощування. У педагогічному контексті – означає освіта, навчання, виховання. Це поняття охоплює сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань, які відображають його історично досягнутий рівень розвитку і втілюються у результатах продуктивної діяльності людини, зокрема, у галузі освіти та мистецької творчості [6, с. 46].

Науковці зазначають, що в культурі віддзеркалюються риси її творця, адже, створюючи продукти діяльності, «другий Всесвіт», людина відкриває світ, перетворює своє «Я», створює, розвивається, реалізує свій духовний потенціал. Розрізняють культуру матеріальну і духовну. Духовну культуру, до якої відносять науку, філософію, мистецтво, релігію, науковці характеризують такими якостями, як: гра розуму і уяви, пізнання, споглядання, розуміння. Духовна культура передбачає створення цінностей, ідей, «крізь призму яких люди сприймають та розуміють довколишню дійсність, спрямовують свою життєдіяльність» [6, с. 48], виражають свої почуття, уявлення, прагнення, порівняння.

1. Результат освіти, стверджують науковці, характеризується змістом тих культурних надбань, якими оволодів суб'єкт навчально-виховного процесу [6, с. 22]. У такий спосіб, важливим у процесі формування художнього світогляду є культурологічний підхід. У мистецькій освіті культурологічний підхід інтерпретується, як: «культурне коло» (С. Гончаренко); культурний діалог (Г. Філіпчук); інкультурація особистості, мето-

логічний фундамент (метапринцип) загальної мистецької освіти (Л. Масол); педагогіка духовного потенціалу (О. Олексюк), цілісність художньої картини світу (О. Щолокова).

Зазначимо, що культурологічний підхід є базовим у сучасній мистецькій освіті. Головним завданням цього підходу є формування людини культури, вільної, духовної, гуманної особистості, що пізнає і творить культуру, має здатність до культурної ідентифікації та інтеграції в світову і національну культуру. На думку О. Щолокової, культурологічний підхід дає змогу поглибити художньо-педагогічну інтерпретацію мистецьких творів, розробити цілісну систему художніх знань, обумовлених онтологічною, ціннісною, евристичною, просвітницькою і комунікативною функціями, сприяє розширенню змісту освіти «до цілісної художньої культури як відображення соціального і естетичного досвіду людства» [11, с. 12].

Культурологічний підхід передбачає здатність студента розуміти і знаходити духовний сенс у текстах культури, володіти вміннями образно-символічного декодування специфічної мови різних видів мистецтва, зокрема, музичного, вміннями художньо-творчого діалогу з митцем, із самим собою, зі світом й, у такий спосіб, зумовлює використання *інтерпретаційного підходу*.

Інтерпретаційний підхід в мистецькій освіті набуває особливого значення, оскільки інтерпретація, сприйняття-розуміння, пізнання глибинної сутності мистецьких явищ, їх відтворення у музично-виконавській (інструментальній, вокальній, хоровій, художньо-проектувальній, музично-творчій діяльності) є основою навчання [4]. Індивідуальне розуміння художньо-образного змісту твору передбачає наявність особистісно-інтелектуального та емоційного досвіду, поліваріантність, «безліч індивідуальних сприймань», почуттєвих реакцій, оскільки кожен реципієнт, проникаючи в «духовний горизонт мистецького твору, осягає його образний смисл» [6, с. 44], має власну версію розуміння його текстового значення [6, с. 45], прагне розкрити своєрідне, неповторно індивідуальне авторське втілення, проникнути в глибини музичного твору, вступити в емпатійно-діалогову взаємодію з автором твору, перевтілитися в художній образ, оскільки саме в мистецтві перевтілення і переживання консолідується вся повнота людського світосприйняття та суб'єктивна причетність до таких форм життя й діяльності, у яких суб'єкт практично може й не перебувати.

О. Шевцова зазначає, що художньо-інтерпретаційний процес або аналіз-інтерпретація (термін О. Ростовського) як складне інтегративне утворення спрямовується на розкриття художньої картини світу, виявлення творчого кредо композитора, його світоглядних позицій, передбачає застосування культурологічних, музично-історичних, музично-теоретичних знань, вмінь аналізу семантичного синтаксису музичної мови, що в результаті призводить до важливих висновків й узагальнень щодо об'єктивності інтонаційно-образного змісту музичного твору, створює передумови, адекватного сприйняття-розуміння, інди-

відуального ставлення й оцінки музичного твору [10].

2. Отже, відтворюючи у свідомості особистості багатство, глибину загальнолюдських морально-культурних цінностей, культурологічний та інтерпретаційний підходи спрямовують майбутнього фахівця на розвиток і вдосконалення професійно значущих особистісних якостей, вияв себе як індивідуально-неповторної, творчо компетентної особистості, здатної до самовираження і самореалізації у професійній діяльності і життєтворчості.

3. **Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку.** Аналіз наукових праць з проблеми формування художнього світогляду дав змогу визначити художній світогляд як основну складову професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. Ефективними науковими підходами до формування художнього світогляду майбутнього фахівця визначено такі: компетентнісний, культурологічний, аксіологічний, діяльнісний, особистісно орієнтований, праксеологічний підходи. Розглянуто культурологічний та інтерпретаційний підходи, які взаємопов'язані, взаємодіють і плідно впливають на ціннісно-мотиваційну, емоційно-пізнавальну сфери особистості майбутнього викладача музичного мистецтва.

4. Подальшого розгляду потребують інтерактивні форми та методи: аналізу, синтезу, проекту, котрі спрямовані на розвиток внутрішніх структурних компонентів художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
2. Лимаренко Л. І. Студентський театр у системі професійної підготовки майбутніх педагогів: монографія. Херсон: ХДУ, 2015. 484 с.
3. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика. К.: Промінь, 2006. 432 с.
4. Олексюк О. М., Ткач М. М., Лісун Д. В. Герменевтичний підхід у вищій мистецькій освіті: колект. монограф. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 164 с.
5. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти: монографія [за наук. ред. І. Зязюна]. Чернівці: Зелена Буковина, 2008. 440 с.
6. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
7. Стратан-Артишкова Т. Б. Особливості творчовиконавської підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. «Наука і техніка сьогодні»: журнал. 2023. № 7(21) 2023. С. 476–484.
8. Стратан-Артишкова Т. Б. Авторська спроможність у формуванні художнього світогляду майбутнього викладача мистецтва. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. Запоріжжя: КПУ, 2021. Вип. 79. Т.2. 148 с.
9. Халеева О. В., Костіна Л. М., Поддуда І. А. Основні напрями формування художнього світогляду особистості. *Сучасні досягнення в науці та освіті: зб. пр. XVII Міжнародної наукової конференції. 22–29 вересня 2022 р., м. Нетанія (Ізраїль).* Хмельницький: ХНУ, 2022. С. 57–63.
10. Шевцова, О. Б. Музично-виконавська інтерпретація у структурі професійної компетентності

майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* (204), С. 284–288.

11. Щолокова О. П. Сутність і термінологічна характеристика інтерпретаційного процесу в умовах художньо-педагогічної діяльності. Теорія і методика мистецької освіти: Зб. наук. праць. К.: НПУ, 2005. Вип. 4. С. 9–14.

REFERENCES

1. Zyazyun, I. A. (2008). *Filosofiya pedahohichnoyi diyi: monohrafiya.* [Philosophy of pedagogical action: monograph]. Cherkasy: Vyd. vid CHNU imeni Bohdana Khmel'nyts'koho, 608 s. [in Ukrainian]
2. Lymarenko, L. I. (2015). *Student-s'kyi teatr u systemi profesynoyi pidhotovky maybutnikh pedahohiv: monohrafiya.* [Student theater in the system of professional training of future teachers: monograph]. Kherson: KHDU, 484 s. [in Ukrainian]
3. Masol, L. M. (2006). *Zahal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka.* [General art education: theory and practice]. K.: Promin', 432 s. [in Ukrainian]
4. Oleksyuk, O. M., Tkach M. M., Lisun D. V. (2013). *Hermenevtychnyy pidkhid u vyshchii mystets'kiy osviti: kolekt. monohraf.* [Hermeneutic approach in higher art education: collection. Monograph]. Kyiv: Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, 164 s. [in Ukrainian]
5. Otych, O. M. (2008). *Mystetstvo u rozvytku indivyidual'nosti pedahoha: istorychnyy i metodolohichnyy aspekty: monohrafiya* [za nauk. red. I. Zyazyuna]. [Art in the development of a teacher's individuality: historical and methodological aspects: a monograph [by science. ed. AND. Zyazyuna]]. Chernivtsi: Zelena Bukovyna, 440 s. [in Ukrainian]
6. Rudnyts'ka, O. P. (2005). *Pedahohika zahal'na ta mystets'ka: navch. posib.* [General and artistic pedagogy: teacher. Manual]. Ternopil': Navchal'na knyha – Bohdan, 360 s. [in Ukrainian]
7. Stratan-Artyshkova, T.B. (2023). *Osoblyvosti tvorcho-vykonavs'koyi pidhotovky maybutn'oho vykladacha muzychnoho mystetstva.* [Peculiarities of creative and performing training of the future music teacher]. «Nauka i tekhnika s'ohodni»: zhurnal. № 7(21) S. 476–484. [in Ukrainian]
8. Stratan-Artyshkova, T.B. (2021). *Avtors'ka spromozhnist' u formuvanni khudozhn'oho svitohlyadu maybutn'oho vykladacha mystetstva.* [Author's ability in forming the artistic outlook of the future art teacher]. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchii i zahal'noosvitniy shkolakh: zb. nauk. pr. Zaporizhzhya: KPU, Vyp. 79. 148 s. T.2.* [in Ukrainian]
9. Khalyeyeva, O. V., Kostina, L. M., Podduda, I. A. (2022). *Osnovni napryamy formuvannya khudozhn'oho svitohlyadu osobystosti.* [The main directions of the formation of the artistic worldview of the individual]. *Suchasni dosyahnennya v nautsi ta osviti: zb. pr. XVII Mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi. 22–29 veresnya 2022 r., m. Netaniya (Izrayil'). Khmel'nyts'kyi: KHNU, S. 57–63.* [in Ukrainian]
10. Shevtsova, O. B. (2022). *Muzychno-vykonavs'ka interpretatsiya u strukturi profesynoyi kompetentnosti maybutn'oho vykladacha muzychnoho mystetstva.* [Musical performance interpretation in the structure of professional competence of the future music teacher]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky, (204), S. 284–288.* [in Ukrainian]
11. Shcholokova, O. P. (2005). *Sutnist' i terminolohichna kharakterystyka interpretatsiyonoho protsesu v umovakh khudozhn'o-pedahohichnoyi diyal'nosti.* [The essence and terminological characteristics of the interpretation process in the conditions of artistic and pedagogical activity]. *Teoriya i metodyka mystets'koyi osvity: Zb. nauk. prats'.* K.: NPU, Vyp. 4. S. 9–14. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЦАРЕНКО Владислав Андрійович – аспірант кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: формування художнього світогляду майбутнього викладача музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TSARENKO Vladyslav Andriyovych – graduate student of the Department of Pedagogy and Special Education of the Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University.

Scientific interests: formation of the artistic outlook of the future music teacher.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2024 р.

УДК 376-056.263:004](045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-293-299

ЦИБУЛЬКО Анна Олександрівна –

викладач-стажист кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0267-1655>

e-mail: Airet11wind@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

У статті систематизовано підходи до використання цифрових технологій у логопедичній роботі з дітьми із порушеннями слуху. Встановлено, що розвиток інформаційних технологій відкриває нові можливості для корекційної педагогіки, зокрема для роботи з дітьми, які мають порушення слуху. Виокремлено такі цифрові інструменти, що надають логопедам нові можливості для стимулювання мовленнєвого розвитку дітей, сприяючи подоланню бар'єрів у спілкуванні та інтеграції дітей у освітнє середовище. Окрему увагу приділено ролі інтерактивних програм, додатків та мультимедійних інструментів у корекції мовленнєвих порушень. Встановлено, що такі технології сприяють всебічному залученню різних сенсорних каналів під час навчання та корекційних занять, що позитивно впливає на розвиток мовлення та комунікативних навичок. Аналіз сучасних досліджень підтвердив ефективність використання цифрових технологій у підвищенні мотивації дітей до навчання, активізації пізнавальних процесів, зниженні когнітивного навантаження. У статті систематизовані програми та додатки, що використовуються для навчання та розвитку мовлення дітей із порушеннями слуху. Висвітлено перспективи впровадження таких технологій у роботу з дітьми із різними типами порушень слуху, а також окреслено можливі напрями подальших досліджень для покращення ефективності широкого використання цифрових технологій у логопедичній практиці.

Ключові слова: цифрові технології, цифрові інструменти, цифрові засоби, інформаційно-цифрова компетентність, сенсорні порушення, сенсорні пристрої, логопедична робота.

TSYBULKO Anna Oleksandrivna –

Trainee lecturer at the Department of Special and Inclusive Education, Postgraduate student

of the Department of Pedagogy and Educational Management Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0267-1655>

e-mail: Airet11wind@gmail.com

USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN SPEECH THERAPY WORK WITH CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENTS

The article systematises approaches to the use of digital technologies in speech therapy work with children with hearing impairments. It is established that the development of information technology opens up new opportunities for correctional pedagogy, in particular for working with children with hearing impairment. The following digital tools are highlighted that provide speech therapists with new opportunities to stimulate children's speech development, helping to overcome barriers to communication and integrate children into the educational environment. Particular attention is paid to the role of interactive applications and multimedia tools in the correction of speech disorders. It has been established that such technologies contribute to the comprehensive involvement of various sensory channels during training and correctional classes, which has a positive impact on the development of speech and communication skills. The analysis of modern research has confirmed the effectiveness of digital technologies in increasing children's motivation to learn, activating cognitive processes, and reducing cognitive load. The article provides examples of programmes and applications used to teach and develop the speech of children with hearing impairments. The prospects of introducing such technologies into work with children with different types of hearing impairment are highlighted, and possible areas for further research to improve the effectiveness of the widespread use of digital technologies in speech therapy practice are outlined.

Key words: digital technologies, digital tools, digital means, information and digital competence, sensory disorders, sensory devices, speech therapy.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Стрімкий розвиток інформаційних технологій суттєво впливає на освітній процес,

зокрема у сфері спеціальної освіти. Однією з основних категорій дітей, що потребують специфічної підтримки у процесі мовленнєвого